

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος

Συνδρομή ἑτησία : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς Ἰσπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσιαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6

1 Νοεμβρίου 1881

ΓΑΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΟΥ

Διήγημα.

Ἐν ὑπερφῶ δωματίῳ, ἐνώπιον παραθύρου ἀνοιγομένου εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου πορφυροῦντος τὸ πρόσωπόν του, γέρων τις ἐκάθητο κύπτων ἐπὶ τὸ ἔργον του. Κατεγίνετο εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν μεταξίνου περιποδίου. Οἱ λεπτοὶ καὶ μακροὶ αὐτοῦ δάκτυλοι διεχειρίζοντο τὴν βελόνην μετ' ἀσυνήθους δεξιότητος. Ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ σκοπιᾶς ὁ γέρων ἔβλεπε στενόν τι σταυροδρόμιον τοῦ Λονδίνου, ὅθεν ἔφθανον ἄχρως αὐτοῦ ὁ θόρυβος τῶν κυλινδουμένων ἀμαξῶν καὶ ὁ συγκεχυμένος ψήθυνος τῶν ἀνθρωπίνων φωνῶν. Ἦτον ἔαρ. Αὔρα χλιαρὰ διαπνέουσα διὰ τῶν ἐρυθρῶν κεράμων τῶν στεγῶν καὶ τῶν σωλήνων τῶν θερμαστρῶν τῶν παρακειμένων οἰκιῶν εἰσήρχετο ἐλευθέρως εἰς τὸ δωμάτιόν του ὑπὲρ τὸ δέον ἐλευθέρως ἴσως, διότι ὁ γέρων αἰσθανθεὶς εἰς τοὺς ὤμους ἐλαφρὸν ῥίγος, ἔκλεισε τὸ παράθυρον, δι' οὗ ἐφωτίζετο ἡ πενιχρά του κατοικία.

Ὁ γέρων οὗτος εἶχε μέτριον τὸ ἀνάστημα, καὶ ἐφαίνετο ὑπερβάς τὴν μέσνην ἡλικίαν, ἐπὶ τοῦ συνόλου δ' αὐτοῦ ἔφερε ζωηρὸν τὸν τύπον τῆς χάριτος καὶ τῆς κομψότητος. Τὰ λείψανα τῶν φυσικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων ἐμαρτύρουν ὅτι κατὰ τὴν νεότητα αὐτοῦ ἦτο περικαλλέστατος. Τὸ πῦρ τῶν μαύρων του ὀφθαλμῶν δὲν εἶχε σβεσθῆ, τὸ μειδίημα αὐτοῦ ἦτον εὐχαρι καίπερ μελαγχολίαν τινὰ ἐκφράζον, εἰς σαρκασμὸν ἔστιν ὅτε μετατρεπομένην. Δὲν εἶχον μὲν τὰ χεῖλη του τὸ ζωηρὸν τῆς νεότητος ἐρῶθημα, ἀλλὰ διανοιγόμενα διέφαινον διπλοῦν στοῖχον ὀδόντων λευκοτάτων. Ἡ ἄλλειψις εὐστροφίας ἐν ταῖς κινήσεσιν αὐτοῦ κατῆλεγε τὸ βῆρος τῶν ἐτών, ὅπερ ἐν τούτοις ἔφερεν ἀξιοπρεπῶς. Ὁ ποὺς του ἐφαίνετο μόλις προσψάων τὰς τραχεῖας πλάκας τοῦ ὑπερώου του, ὡσεὶ ἐφοδεῖτο μὴ φθείρη ἐπὶ τῆς ἀνωμάλου ἐκείνης ἐπιφανείας τὰ ἐξ ἰσπανικῆς βύρσης καὶ ἀργυρᾶς πόρπας φέροντα πέδιλά του.

Τὸ δωμάτιον ἦτο μικρὸν καὶ πενιχρῶς ἐσκευασμένον — μικρὰ κλίνη μετὰ τροχίσκων ὑπὸ μικροῦ διαστήματος ἐφαπλώματος κεκαλυμμένη, ξίφος εἰς τὸν στοῖχον ἀνηρτημένον, ἱμάτιον κεντημένον πολυχρόνιον χρῆσιν μαρτυροῦν, ἐπιμελῶς δ' ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου ἔδρας τοποθετημένον, τράπεζα ἐλατίνη κατάφορος χαρτίων, παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μικρὰ κομμώσεως τράπεζα ἐφ'

ῆς ὑπῆρχον ἀργιλλόπλαστος λεκάνη καὶ ἀγγεῖον ἄνευ λαβίδων — τοιαῦτα ἦσαν τὰ κυριώτατα ἀντικείμενα τὰ σκευάζοντα τὸ τάπεινόν του το ἐνδιαίτημα. Ἐν τῇ σκιᾷ τῆς ὀξείας γωνίας, ἥτις ἐσχηματίζετο ὑπὸ τῆς ἐπικλινοῦς στέγης, ἔκειτο μέγα μέλαν κιβώτιον, οὐτινος τὸ κάλυμμα ἦτο ἀνοικτὸν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ.

Περαιτωθείσης τῆς ἐπιδιορθώσεως, ὁ γέρων ἐθεώρησε τὸ ἔργον του εὐχαριστημένος ἅμα καὶ ἠγανακτημένος, καὶ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς κλίνης τὸ ἐπιδιορθωθὲν περιπόδιον. Εἶτα ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κιβωτίου λεπτὸν ἐκ βατίστας χιτῶνα ἐπὶ τοῦ στήθους κυματοειδῶς πεποικιλμένον, ὑπενδύτην διηνητισμένον, καὶ ἀναξυρίδα ἐκ μέλανος μεταξωτοῦ, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐδείκνυε σπουδὴν νὰ ἐνδυθῆ. Ἐβάδιζεν ἐν τῷ δωματίῳ, ἰστάμενος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ὅπως παρατηρήσῃ τὸ ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου γεῖτονος ἐκκλησίας ὠρολόγιον. Ἐφαίνετο ἀναμμένων τινά.

— Ἐβράδυνε, ἐψιθύρισεν, ἀναλαμβάνων τὸ βᾶδισμά του. Μήπως δὲν ἔλθῃ; μήπως μὲ γελᾶσῃ; . . . Μπᾶ! πρέπει νὰ τὸ λάβω πρὸ ὀφθαλμῶν ὑπέφερα τόσα ἄλλα! . . . Ἄ! ἀκούω βήματα εἰς τὴν κλίμακα. . . ἐκεῖνος θὰ εἶνε. . . κτυποῦν τὴν θύραν. . . Εἰσέλθετε, κύριε.

Ἡ θύρα ἠνοίχθη. Ἀνὴρ, οὐτινος ἡ ὄψις ἐξέφραζεν ἀγαθότητα, ἐνδεδυμένος μελάγχρουν ἔνδυμα μὲ χαλύβδινα κομβία, ἐφάνη ἐπὶ τῆς φλιᾶς. Εἰσελθὼν ἀφείλε τὸν τριγωνικὸν αὐτοῦ πῖλον καὶ ἐχαίρετισεν εὐσεβάστως.

— Συγχορησάτέ μοι, κύριε δούξ' ἐβράδυνά πολὺ;

— ὦ! διόλου, ἐν λεπτὸν μόνον, κύριε Κέλλαυ.

— Εἰς διευθυντῆς θεάτρου δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ἐκυτόν του δὲν τῷ εἶνε εὐκολὸν νὰ εἶνε ἀκριβής. Ἀπὸ τὸ θεάτρον ἕως εἰς τὴν θύραν σας, εἰς τὴν ὁδὸν Σουαλόου, μόλις εἶνε πέντε λεπτά, καὶ ὁ μὴ μ' ἐσταμάτησαν δεκάκις ὑπὸ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πρόφασιν ἀλλὰ τέλος πάντων ἦλθον.

— Καὶ καλῶς ἤλθετε, κύριε Κέλλαυ. Τὴν ἐργασίαν μου τὴν ἐτελείωσα' ἐσηκώθην ἀπὸ τὴν αὐγὴν ὅπως τὴν τελειώσω. Ἰδοὺ δέκα φύλλα μουσικῆς καλῶς ἀντιγεγραμμένης, τὸ καυχῶμαι, πρὸς ἐν σελήνιον τὸ φύλλον.

— Αἰσθάνομαι ὀλίγην ἐντροπὴν, κύριε δούξ', ἐγχειρίζων πρὸς ὑμᾶς τὸ μικρὸν τοῦτο ποσόν. Εἶνε

τόσον γλίσχρος ἢ ἀνταμοιβή αὐτῆ τῆς ἐργασίας σας!

Ἐν τούτῳ ὁ Κέλλαυ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης δέκα ἀργυρᾶ νομίσματα.

— Τὰ χρήματα ταῦτα τὰ λαμβάνω μετ' εὐχαριστήσεως, ἀγαπητέ μοι Κέλλαυ, εἶπεν ὁ δούξ. Εἶνε τὰ πρῶτα χρήματα τὰ ὁποῖα κερδίζω εἰς τὸν βίον μου. Διατί νὰ ἐρυθριάσω λαμβάνων αὐτά; Ἡ ἀντιγραφὴ εἶνε καλὴ; Τὸ ἐλπίζω, διότι ἔβαλα ὅλα μου τὰ δυνατά· οὔτε κηλῖς, οὔτε λάθος ὑπάρχει εἰς κανὲν μέρος.

— Εἶνε ὠραιοτάτη, θαυμασία ἡ ἀντιγραφὴ, κύριε δούξ, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω, ἐντρέπομαι διότι σᾶς δίδω τόσον ὀλίγα.

— Δὲν ζητῶ περισσώτερα· διατί νὰ λάβω ἐγὼ περισσώτερα ἀφ' ὅτι συνήθως πληρόνετε διὰ τὸ ἔργον τοῦτο; Ἡ ἀγαθότης σας μὲ καλυποχρεοῖ, κύριε Κέλλαυ. Εἴσθε ἀληθῆς εὐγενής· μοι παρέχετε ἐργασίαν, καὶ ἔχετε τὴν ἀβοηροσύνην νὰ μὴ λησμονῆτε ὅτι εἶμαι ὁ δούξ Μοντινιακ, ἐν ᾧ ἐνίοτε καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος προσπαθῶ νὰ τὸ λησμονήσω. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἐντροπὴ νὰ κερδίζη τις τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἐργασίας του. Μοὶ φέρετε ἄλλην μουσικὴν νὰ σᾶς ἀντιγράψω;

— Ἴδου τὰ μέρη τῆς ὀρχήστρας τῆς Ἀρμίδας τοῦ Σακκίνη, ἡ ὁποία ἀκόμη δὲν παρεστάθη ἐν Ἀγγλίᾳ· ἡ πρώτη παράστασις ὠρίσθη νὰ γείνη τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα.

— Θὰ εἶνε ἔτοιμα ὅταν τὰ θελήσητε.

— ὦ! μὲ τὴν ἡσυχίαν σας, κύριε δούξ, μὲ τὴν ἡσυχίαν σας. Εἴθε ὅλοι νὰ εἶχαν τὴν ἰδικὴν σας ἀκρίβειαν εἰς τὸ θέατρον, ὅπου πάντοτε κάποιος θὰ μοῦ ἀργοπορήσῃ.

— Ἀπὸ μέρους μου μὴ φοβεῖσθε ποτὲ ἀργοπορίαν. Καὶ τώρα ἄς ἀφήσωμεν τὰς ὑποθέσεις, καὶ ἄς ὀμιλήσωμεν καὶ περὶ διασκεδάσεων ὀλίγον. Θὰ ἔχω ἀπόψε εἰσιτήριον διὰ τὸ μελόδραμα;

— Βεβαίωτατα, μετὰ χαρᾶς. Μὲ τὸ εἰσιτήριον τοῦτο εἰμπορεῖτε νὰ εἰσέλθητε εἰς τὸ θεωρεῖον τοῦ διευθυντοῦ. Ἀπόψε παριστάνεται τὸ καλλίτερον ἔργον τοῦ Μαρτίνη.

— ὦ! κύριε Κέλλαυ, εἴσθε ἀξιαγάπητος ἄνθρωπος· θὰ περάσω καλὴν ἐσπέραν· θὰ λησμονήσω πρὸς στιγμὴν τὰς λύπας μου καὶ τὰς φρικώδεις συμφορὰς τῆς πατρίδος μου.

— Μὴ ἀποθαρρύνεσθε, κύριε δούξ· ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζωμεθα ἀπὸ τὴν θεῖαν Πρόνοιαν, καί... ἀφοῦ εὐρισκόμεθα ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου, μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ὀμιλήσω ἐλευθέρως;

— Ἀναμφιβόλως· τοιοῦτο πενιχρὸν ὑπερῶν πρέπει νὰ εἶνε τὸ ἄσυλον τῆς παρησίας· ἡ ἐπιφύλαξις καὶ οἱ περιορισμοὶ μόνον εἰς πολυτελεῖς αἰθούσας ἀρμόζουσι.

— Αἶ λοιπόν, τί θὰ ἐλέγετε, ἂν σᾶς παρουσιάζον μέσον τι μὲ τὸ ὁποῖον ν' ἀνακτήσητε τὴν περιουσίαν σας, καὶ ἀναλάβητε εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν θέσιν, ἡ ὁποία σᾶς ἀνήκει;

— Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ μοι προτεινῆτε τι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν τιμὴν.

— ὦ! κύριε δούξ, πῶς εἰμπορεῖτε νὰ ὑποθέσῃτε...

— Συγχωρήσατέ μοι, κύριε Κέλλαυ, ἡ πτωχεῖα κάμνει τὸν ἄνθρωπον δύσπιστον. Συγχωρήσατε τὴν ἀκουσίην μου ταύτην παρατήρησιν, καὶ ὀμιλήσατε ἄνευ περιστροφῶν· σᾶς ἀκούω.

Β'

Ὁ Κέλλαυ ἔβηξεν δις ἢ τρίς ἐθνημάτισε μικρὸν ἐν τῷ δωματίῳ, εἶτα ἐφάνη ἐνδοιάζων, ἔκρουσε τὸν πῖλόν του δίκην τυμπάνου, εἶτα τέλος ἤρξατο οὕτως·

— Πρόκειται περὶ μιᾶς κυρίας.

— ὦ! εἶπεν ὁ δούξ.

— Εἶνε πλουσία.

— Αὐτὸ δὲν συμβαίνει πάντοτε... καὶ... ἀναμφιβόλως δὲν εἶνε νέα;

— Δὲν εἶνε γρατὰ· ἀλλ' ὑπῆρξεν ἄλλοτε νεώτερα.

— Ὅλοι ὑπῆρξαμεν νεώτεροι.

Τὰς λέξεις ταύτας λέγων ὁ δούξ ἔλαβε δραγμὴν ταυβάκου, ἀφ' οὗ πρῶτον ἔπεινε τὴν ὄστρακίνην ταυβακοθήκην του πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου.

— Τὴν εἶδετε εἰς τὸ θέατρον, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Κέλλαυ· ἔχω τοῦλάχιστον λόγους νὰ τὸ ὑποθέτω, διότι τὸ θεωρεῖόν της εἶνε ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ ἰδικοῦ μου, ὅπου μοὶ κάμνετε τὴν τιμὴν ἐνίοτε νὰ ἔρρεσθε.

— Πολὺ καλὰ· μὲ γνωρίζει· καὶ ἔπειτα;

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ; Ἡ κυρία, ἡ ὁποία, ἐν παρόδῳ, ἔχει ζωηρὰν φαντασίαν, εἶνε φιλόδοξος καί... .

— Ἐξακολουθεῖτε, κύριε Κέλλαυ.

— Ὀνομάζεται *μιστρὸς* Κρούμπ. Εἶνε χήρα καὶ ἄτεκνος. Δὲν γνωρίζω τίποτε περὶ τῆς καταγωγῆς της, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε ὑποθέτω ἀρκετὰ ἄσημον. Φαίνεται ὅτι εἶνε Ἰρλανδὴ, ἂν κρίνω ἐκ τοῦ ἰδιάζοντος τόνου τῆς προφορᾶς της. Ὁ μακαρίτης Κρούμπ, ἐγένετο δις λόρδος δήμαρχος τοῦ Λονδίνου· ἦτο παντοπώλης καὶ τὸ παντοπωλεῖόν του ἔφερεν ἔμβλημα *Τὸ χρυσοῦν κἀνίστρον*. Ἀφῆκεν εἰς τὴν γυναῖκά του ὅλην του τὴν περιουσίαν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ κυρία Κρούμπ εἶνε πλουσιωτάτη. Παρετήρησε τὸν κύριον δούκα εἰς τὸ θέατρον καί... .

Ὁ Κέλλαυ ἔστη.

— Οἱ ὠραῖοί μου ὀφθαλμοὶ τῆ ἕκαμον ἐντύπωσιν, εἶπεν ὁ δούξ πανούργως μειδιῶν.

— Δὲν εἰζέυρω· ἀλλὰ συνέλαβεν ἰδέαν τινὰ... . Μὲ ἄλλους λόγους ἐπιθυμεῖ νὰ γείνη δούκισσα Μοντινιακ.

— Μεγάλην τιμὴν μοὶ κάμνει· ἡ ἰδέα εἶνε πολὺ κολακευτικὴ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν μου τάξιν· περισσώτερον ἔως διὰ τὴν κοινω-

νικήν μου τάξιν παρά δι' ἐμὲ τὸν ἴδιον. Καὶ ἡ κυρία Κρούμπ ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν κύριον Κέλλαυ τὰς ἐλπίδας τῆς καὶ τὰ σχέδιά τῆς;

— Μοὶ ἐνεπιστεύθη τὸ μυστικὸν τῆς, ἐλπίζουσα βεβαίως ὅτι θὰ τὸ προδώσω.

— Ὡ! τὰ μυστικά των αἱ γυναῖκες μόνον ὄταν θέλουν νὰ γίνουν γνωστά τὰ ἐκμυστηρεύονται.

— Ἡ μίστρες Κρούμπ δὲν εἶνε μόνον ἀπλῶς γυνὴ μὲ ἐπιθυμίας καὶ σχέδια, εἶνε γυνὴ ἐνεργητικὴ, δραστηρία. Ἀνεκάλυψε τὴν διεύθυνσίν σας.

— Ἄ! κύριε Κέλλαυ, ἐφάνητε ἀκριτόμυθος. Σὰς ἐπετρέπετο νὰ προδώσῃτε τὴν κυρίαν Κρούμπ, ἀλλὰ δὲν ἐκάματε καλὰ νὰ προδώσῃτε ἐμέ.

— Κύριε δούξ, μὴ μὲ μέμφεσθε, διότι δὲν πταίω ἐγώ. Ἡ κυρία παρήγγειλεν εἰς τὸν θαλαμηπόλον τῆς νὰ σὰς ἀκολουθήσῃ ἀπὸ τὸ θέατρον ἕως ἐδῶ. Ἰδοὺ πῶς ἀνεκάλυψε τὸ οἰκημά σας.

— Τί γυναῖκα! Θεέ μου!

— Δὲν εἶνε τοῦτο μόνον σκοπεύει νὰ ἔλθῃ νὰ σὰς ἐπισκεφθῇ.

— Θέλει νὰ μὲ καταλάβῃ ἐξ ἐφοδού;

— Ὡ! ἡ ἐθιμοταξία δὲν θὰ τὴν ἐμποδίσῃ. Εἶνε μάλιστα δυνατὸν νὰ περάσῃ τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐν ᾧ πηγαίνει εἰς τὸ θέατρον.

— Ἄλλ' αὐτὴ εἶνε γυνὴ ἱκανὴ νὰ πράξῃ τὰ πάντα!

— Σὰς βεβαίω, κύριε δούξ, ὅτι ἡ κυρία Κρούμπ δὲν εἶνε συνήθης γυνή... Ὡ! νὰ, ἀνέκραξεν ὁ Κέλλαυ προκύπτων ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὴν κεφαλὴν του, μία ἄμαξα ἐσταμάτησεν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν σας. Αὐτὴ εἶνε γινωρίζω τὴν οἰκοστολὴν τοῦ ὑπερέτου τῆς.

— Αὐτὴ ἐδῶ! ἀνεφώνησεν ὁ δούξ, τεταραγμένος εἰς τὸ ἔπακρον. Ἄλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τὴν δεσθῶ μὲ τοιαύτην ἐνδυμασίαν! Καταβῆτε ὀρθόγρον, κύριε Κέλλαυ, κρατήσατέ τιν πεντελεπτά' εἰς τὴν ζώήν σας, μὴ τὴν ἀφήσετε ν' ἀναβῇ πρὶν περάσουν πεντελεπτά.

Ὁ Κέλλαυ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ὁ δούξ ἤρξατο κατεσπευσμένως ἐνδυόμενος.

Γ'

Ὁ δούξ, παραζάλισθεις ὑπὸ τῆς αἰφνιδίου καὶ ἀπροσδοκίτου ἐπισκέψεως, κατῴρωσε τέλος πάντων νὰ ἐνδυθῇ, ἐφόρει δὲ ἤδη καὶ τὰς χειρίδας τοῦ ἐπενδύτου του ὅτε ἐλαφρὸς κτύπος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν.

— Εἰμπορῶ νὰ εἰσέλθω; εἶπε συγχρόνως φωνῆ ἧς ὁ τόνος, καίτοι γυναικεῖος, κατήλεγε σθένος οὐχὶ σύνθηες εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον.

Ἄμα τῇ καταρατικῇ ἀποκρίσει τοῦ δουκὸς, γυνὴ πολυτελέστατα ἐνδεδυμένη, μεγαλοπρεπεστάτη δὲ τὸ ἐξωτερικόν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον.

— Ὁ κύριος δούξ Μοντινιάν, νομίζω, εἶπεν ὑποκλινομένη καὶ κινουσα τεράστιον ῥιπίδιον, ἐν ᾧ

ἡ οὐρὰ τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς ἐσάρωνε θορυβῶδῶς τὸ δάπεδον τοῦ δωματίου.

— Πράγματι, ἐγὼ εἶμαι τὸ ταπεινὸν τοῦτο ὑποκείμενον, κυρία. Λάβετε, σὰς παρακαλῶ, τὸν κόπον νὰ καθήσῃτε, καὶ συγχωρήσατέ με διότι σὰς δέχομαι εἰς τόσον πτωχικὸν οἶκημα. Ὡ! ἐν τούτοις σὰς εἶμαι καθυπόχρεως διὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν μοῦ κάμνετε.

Οὕτως ὁμιλῶν ὁ δούξ καὶ ἐπιχαρίτως κλινὼν ἐξήταξε διὰ τοῦ βλέμματός τὴν κυρίαν Κρούμπ.

Ἦτον ὑψηλὴ γυνὴ, εὖσωμος, εὐμελής. Οἱ μεγάλοι μέλανες αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ἐσπινθηροβόλου ὑπὸ μακρὰς ὀφρῦς, ὧν τὸ ἐβενώδες χρῶμα ἀπετέλει ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παιπάλην τῆς χλιδῶσης αὐτῆς κόμης. Τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ λευκὸν συνεκέραννοντο ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς ἀφειδῶς, ἡ δὲ φύσις κατ' οὐδὲν μετείχε τοῦ ζωηροῦ, ὡς κινναβάρεως, ἐρυθρήματος τῶν χειλέων τῆς. Συνελόντι εἶπεν, ἦτο καλλονὴ θελκτικὴ, καίτοι ὑπὲρ τὸ δέον ἴσως ῥωμαλέα, καὶ ἐπικαλουμένη τὴν ἐπικουρίαν τῶν κοσμημάτων, διότι οἱ ἀδάμαντες καὶ τὰ ψέλλια ἄφθονα ἐπεδείκνυντο πανταχοῦ ὅπου ὑπῆρχε θέσις δι' αὐτά.

— Ὁ Μίκε Κέλλαυ μοῦ εἶπεν ὅτι θὰ σὰς εὖρω ἐδῶ, κύριε δούξ. Αὐτὸς ὁ Μίκε εἶνε πολὺ καλὸς, ἀλλὰ τί φλύαρος! Μόλις τάχα κάμνει πῶς ἀρχίζει νὰ ὁμιλῇ καὶ δὲν ἔχει τελειωμὸν πλέον. Φαντασθῆτε μ' ἐκράτησε σωστὸν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας κάτω εἰς τὴν θύραν διὰ νὰ μοῦ εἰπῇ δὲν εἰξέσω κ' ἐγὼ τί.

— Ὁ κύριος Κέλλαυ εἶνε ὑποχρεωτικώτατος ἄνθρωπος· ἐγὼ, τοῦλάχιστον τὸν θεωρῶ ἄξιον παντὸς ἐπαίνου.

— Κύριον Κέλλαυ τὸν λέγετε σεῖς; Ἐγὼ τὸν λέγω Μίκε. Εἶνε τὴν τὸς καιρὸς ποῦ τὸν γινωρίζω! Ἦτο διευθυντὴς τοῦ Δρούραυ-Λάνε εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σέρραυ, τοῦ Σέρριδαν θέλω νὰ εἰπῶ, ὅταν ἐγὼ ἤμην ἀκόμη εἰς τὸ μπαλλέτο.

Τὸν δούκα διέφυγε κίνημα ἐκπλήξεως, πάραυτα κατασταλὲν ὑπὸ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἀβρότητας.

— Πῶς; ὑπῆρξατε χορεύτρια λοιπόν;

— Διατί ὄχι; Ἄ! Τότε ἤμην ὀλίγον περισσότερον εὐκίνητος ἀπὸ σήμερον, καὶ μὲ ἐθεώρουν ὡς χαριστάτην χορεύτριαν.

— Ὡ! ὡς ἀξιολάτρευτον καλλιτέχνηδα, εἶμαι βέβαιος, εἶπε φιλοφρόνως ὁ δούξ.

— Ὅπως δήποτε αὐτὴ ἦτον ἡ γνώμη τοῦ γέρου-Ζόε Κρούμπ.

— Τοῦ γέρου-Ζόε Κρούμπ; ἠρώτησεν ὁ δούξ μετ' ἀμνησίας τινός.

— Τοῦ συζύγου μου, κύριε, τοῦ μακαρίτου συζύγου μου. Τὸν ὠνόμαζον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διότι ἦτο πολὺ δημοτικὸς καὶ τὸν ἠγάπων ὅλοι.

— Μηδὲ τῆς κυρίας ἐξαίρουμένης; εἶπεν ὁ δούξ μειδιῶν καὶ προσπαίζων ἄμα μετὰ τῆς ταμβακροθήκης του.

— Φυσικῶς, ἀφ' οὗ ἤμην σύζυγός του! "Α! ἤ-
τον ὁ καλλίτερος τῶν ἀνθρώπων εἰς ὄλην του τὴν
ζωὴν. Ἦγάπα κάπως ὑπερβολικὰ τὸ ποτὸν καὶ
δὲν εἰμπορεῖ νὰ σταθῆ εἰς τοὺς πόδας του ὅταν
ἔπινεν, ἀλλ' ἦτον ἡμερος ὡς ἀρνὶ καὶ ὅταν
ἀκόμη ἦτο μεθυσμένος. Ἀπέθανεν ὁ καυμέ-
νος! Ὁλίγον ἔλειψε νὰ χάσω τὸ φῶς μου
ἀπὸ τὰ πολλὰ δάκρυα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παρη-
γορηθῆ κανεὶς τέλος πάντων, καὶ ἀφήκα τὸ πέν-
θος μου ἅμα ἤρχισαν αἱ ζέσται. Τὰ μαῦρα εἶνε
ἀνυπόφορα εἰς τὰ κυνικὰ καύματα, καὶ ἔπειτα
τὸ κρέπι δὲν μοῦ πηγαίνει διόλου. Ἐν ἐνὶ λό-
γῳ, ἀπέθανε καὶ μοῦ ἀφήκε ὄλην του τὴν περι-
ουσίαν, πολὺ καλὴν περιουσίαν, κύριε δούξ.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς συγχαρῶ, κυρία
Κρούμπ.

— Ναί, εἶμαι εὐχαριστημένη, διότι εἶμαι πλου-
σία.

Εἶτα προσεῖπεν ἀποτόμως·

— Εἶσθε πτωχός, κύριε δούξ;

— Κυρία, ἡ ἰσπανικὴ παροιμία λέγει, ὅτι ὁ ἔ-
ρωσ καὶ ὁ βήχας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κρυφθῶσι.
Ἐπάρχει καὶ τρίτον τι ὅχι ὀλιγώτερον δύσκολον
νὰ κρυφθῆ — ἡ πτωχεία. Εἶμαι μετανάστης, δη-
λαδὴ διωγμένος ἀπὸ τὴν πατρίδα μου ἐξ αἰτίας
τῶν τρομερῶν συμβάντων τὰ ὁποῖα τὴν συντα-
ράττου. Ἐξῆσα ἄλλοτε ἐντὸς ὡραίου μεγάρου·
σήμερον μοῦ χρησιμεύει ὡς ἄσυλον τὸ ὑπόστεγον
τοῦτο δωμάτιον. Ναί, πρωτάκουστος ἐπανάστα-
σις, ἡ ἀχαλίνωτος ὀρμὴ μαινομένου ὄχλου, ὁ σω-
ρὸς τῶν ἐγκλημάτων τὰ ὁποῖα διαπράττει σπείρα
κακούργων μὲ ἠνάγκασαν νὰ ἐκπατρισθῶ. Καὶ
δὲν εἶμαι ὁ μόνος. Ἐπάρχει ἐδῶ πλήθος προσφύ-
γων, οἱ ὁποῖοι παρατηροῦν θλιβερώς πρὸς τὸ ἄλ-
λο μέρος τοῦ πορθμοῦ, συλλογιζόμενοι τὰς κοιτί-
δας τῶν παιδικῶν των χρόνων, τὰς ὁποίας δὲν
θὰ ἐπανίδουν ἴσως ποτὲ, ἢ τὰς ὁποίας θὰ ἐπα-
νεύρουں κατεστραμμένας, λεηλατημένας, ἀποτε-
φρωμένας. Συγχωρήσατέ μοι ἂν σᾶς ὁμιλῶ περὶ
τῶν πραγμάτων τούτων· παραφέρουμαι συνήθως
ὅταν ἀναλογιζώμαι τόσας συμφορὰς, τόσα ἐρεί-
πια. Ἦθελον νὰ σᾶς εἶπω μόνον ὅτι εἶμαι εἰς ἐκ
τῶν τόσων χιλιάδων, εἰς ἀπὸ τοὺς ὀλιγώτερον
δυστυχεῖς ἴσως, διότι εἶμαι ὁ τελευταῖος τῆς γε-
νεᾶς μου, ἐν ᾧ ἄλλοι τρέμουں κάθε στιγμὴν διὰ
τὴν ζωὴν προσφιλεστάτων ὄντων. Εἶμεθα εἰς τὰς
χεῖρας τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑποκείμεθα εἰς τὰς θελή-
σεις του. . . Ἀλλὰ, συγχωρήσατέ μοι μίαν φο-
ρὰν ἀκόμη, θὰ καταδεχθῆτε νὰ μοῦ ἐξηγήσητε
τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς σας καὶ μοῦ εἶπητε
εἰς τί χρεωστῶ τὴν τιμὴν τοῦ νὰ σᾶς δεχθῶ σή-
μερον;

— Κύριε δούξ, ἀφήσατέ με πρῶτον νὰ σᾶς εἶ-
πω ὅτι μοῦ ἐμπνέετε εὐλικρινῆ συμπάθειαν.

— "Α! κυρία, ἡ συμπάθεια ἀγαθῆς καρδίας
εἶνε βάλσαμον εὐσεβητικόν. Ποῖος εἰμπορεῖ νὰ τὴν
περιφρονῆσῃ;

— Αἱ λοιπόν . . . ὁ Μίκε Κέλλαῦ θὰ σᾶς τὰ
εἶπεν ὅλα.

— Ὁ Μίκε Κέλλαῦ μοῦ ὠμίλησε δι' ὄμματα, εἶνε
ἀληθές. Πρέπει νὰ λησμονήσω ὅσα μοι εἶπε; πρό-
πει νὰ τὰ ἐνθυμηθῶ; Μοῦ εἶπε πρῶτον ὅτι σκε-
πτεσθε εὐνοικῶς περὶ ἐμοῦ, πάρα πολὺ εὐνο-
ικῶς.

— Ὅχι περισσότερον τοῦ δέοντος. Εἶμαι βε-
βαία ὅτι δὲν τὸ εἶπεν αὐτό. Εἶσθε μόνος, κύριε
δούξ; ἄγαμος;

— Χρησευμένος, κυρία. Ἐνυμφεῦθην νεώτατος
καὶ ἔχασα τὴν σύζυγόν μου πρὸ πολλῶν ἐτῶν.
Ἀπέθανεν ἡ δυστυχῆς γυνὴ, ἀφ' οὗ ἐγέννησε τέ-
κνον, τὸ ὁποῖον τὴν ἠκολούθησεν εἰς τὸν τάφον.
Ἐνόμισα τότε ὅτι δὲν θὰ ἐπέζων μετὰ τὸ δυ-
στύχημα ἐκεῖνο, ἀλλ' ἀλλοίμονον! ἐπέζησα διὰ
νὰ ὑποφέρω πολλὰ ἄλλα.

— Δὲν ἐνυμφεῦθητε δευτέραν φορὰν; καί . . .
πῶς νὰ τὸ εἰπῶ; δὲν ἔχετε κάπου καμμίαν δευ-
τέραν σύζυγον; κανένα μυστηριώδη δεσμὸν, ὁ ὁ-
ποῖος εἰμπορεῖ νὰ ἐκπηδήσῃ ἔξαφνα στιγμὴν τινα
ἀπὸ κανὲν ἐρμάριον;

— Κυρία, τὸ ἐρμάριον μου εἶνε σχεδὸν κενόν,
καὶ βέβαια δὲν περιέχει τὸ ἀντικείμενον περὶ τοῦ
ὁποῖου ὁμιλεῖτε, δὲν ἐνυμφεῦθην δὲ καὶ δευτέραν
φορὰν.

— Κυττάξατε αὐτὸ, εἶπεν ἡ χήρα ὀρεξάσα
πρὸς τὸν κύριον Μοντινιαίαν χεῖρα κατὰφορτον δα-
κτυλίων, ὧν οἱ πολύτιμοι λίθοι ἀπῆστραπτον εἰς
τὰς τελευταίας λάμπεις τῆς ἡμέρας.

Δὲν ἦτο μὲν μικκύλη ἡ χεῖρ, ἀλλ' ἦτο κομψὴ
καὶ παχουλή.

Ὁ δούξ ἔθλιψεν αὐτὴν ἐλαφρῶς καὶ ἔκλινεν ὀ-
πως ἐπιψάστῃ αὐτὴν διὰ τῶν χειλέων του.

— Κυρία, εἶπεν, εἶνε ὡραία χεῖρ. Ὁ κύριος
Κρούμπ ὑπῆρξεν εὐτυχῆς διότι τὴν ἀπέκτησε.

— Ἀφήκε διακοσίας χιλιάδας λίρας στερλί-
νας ἐντὸς τῆς παλάμης τῆς χειρὸς ταύτης.

— Ὁ βωμὸς εἶνε ἄξιος τῆς προσφορᾶς.

— Ἄν ὑπανδρευθῶ πάλιν, σκοπεύω νὰ δώσω
εἰς τὸν σύζυγόν μου τὸ ἦμισυ τῆς περιουσίας μου.
Τὴν πρῶτην φορὰν μὲ ἐξέλεξεν ἄλλος, τὸρα θέλω
νὰ ἐκλέξω ἐγώ.

— Πολὺ δίκαιον· ὁ πλοῦτος καὶ ἡ καλλονὴ ἔ-
χουν τὰ προνομία των.

— Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ καλλονὴ εἶνε κάτι τι,
ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦν. Εἶνε σχεδὸν τὸ ἴδιον νὰ εἶμαι
πτωχὴ καὶ ἄσχημος, παρὰ νὰ εἶμαι ἁπλῶς μόν-
νον κυρία Κρούμπ. Ὁ κόσμος μὲ βλέπει ἀπὸ ἐ-
πάνω πρὸς τὰ κάτω. Θὰ ἐκπλαγῆτε ἂν σᾶς εἶ-
πω ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ ἀναθῶ εἰς ἀνωτέραν κοινο-
νικὴν τάξιν;

— Διόλου.

— Κύριε δούξ· ἂν νυμφεῦθητε ἄλλην μίαν φο-
ρὰν ἢ σύζυγός σας θὰ φέρῃ τὸν τίτλον δούκισσα
Μοντινιαία;

— Ἀναμφιβόλως.

— Κύριε δούξ, διηθέη ποτε ἀπὸ τὸν νοῦν σας νὰ νυμφευθῆτε καὶ πάλιν;

— Κυρία, πρὶν ἔλθῃ ὁ πειρασμὸς, κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἴπῃ ὅτι θ' ἀντιστῆ κατ' αὐτοῦ.

Ἐσίγησεν ἐπὶ στιγμὴν, καὶ ἑκάτερος τῶν δύο ὑποκριτῶν τῆς μικρᾶς ταύτης σκηνῆς ὑπόδρα ὑπέβλεπε τὸν ἕτερον—ἡ μὲν χήρα εὐθυτενῆς καὶ εὐσταθῆς, ὁ δὲ δούξ κλίνων μικρὸν πρὸς τὰ πρόσω μελαγχολικὸν ἔχων τὸ βλέμμα καὶ προσπαίζων μὲ τὴν ταμβακοθήκην του, ὡς πρὸς ὀλίγου, ἀλλὰ διὰ χειρὸς μᾶλλον πυρετώδους. Ἡ τὰ μῆλα τῶν παρειῶν αὐτοῦ χρωματίζουσα ἐρυθρότης ἐμαρτύρει ἄλλως τε τὴν συγκίνησίν του.

— Νομίζω ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ γάμος ἄνευ ἐντελοῦς ἔρωτος, εἶπεν ἡ κυρία Κροῦμπ γαλήνιος.

— Εἶνε ἀληθές, κυρία· ὁ ὑμένοιος καὶ ὁ ἔρωτος ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀχώριστοι· ἀλλὰ παρεμπόπτουσι μεταξὺ αὐτῶν διαφοραὶ καὶ ἀποχωρίζονται. Εἶδον πολλὰ συνοικέσια, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν προσήλθεν ὁ ἔρωτος καίτοι προσκληθεῖς. Λυποῦνται ἴσως διὰ τὴν ἀπουσίαν του, ἀλλ' ἐπὶ τέλους συνειθίζουσι καὶ χωρὶς αὐτοῦ.

— Κύριε δούξ, παρατηρήσατε ἀκούη τὴν χεῖρά μου· ἐντὸς αὐτῆς ὑπάρχουν ἑκατὸν χιλιάδες λίραι σπερλίνας· εἰς γραμματῖα τῆς ἀγγλικῆς Τραπεζῆς. Ἄν προσέζητε, εἰμπορεῖτε ν' ἀκούσητε τὸν ἦχον τὸν ὁποῖον ἀποτελεῖ ἡ προστριβὴ τοῦ χαρτίου· εἶνε ἡχὸς εὐάρεστος· εἰς τὸ οὖς. Τὴν ἐπαύριον τοῦ γάμου μου ὁ κύλινδρος οὗτος τῶν γραμματίων θὰ μεταβῇ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μου χεῖρα εἰς τὴν τοῦ συζύγου μου.

— Βλέπω διὰ τῆς φαντασίας μου τὰ εὐτυχῆ αὐτὰ γραμματῖα, καὶ ἀκούω, ὅπως μοι εἶπατε, τὸν εὐάρεστον θροῦν τὸν ὁποῖον ἀποτελοῦν. Φαίνονται αἰριωτῶντα ἀπὸ χαρὰν, ὡς εὐρόντα τῶν θελκτικῶν φωλεῶν.

— Τέλος πάντων, κύριε δούξ, θέλετε νὰ λάβητε τὴν χεῖρά μου;

— Κυρία, ἀνέκραξεν ὁ γέρον μετανάστης, μὲ παρεζάλισε, μ' ἐθάμβωσεν, ὅχι τὸ περιεχόμενον τῆς χειρὸς αὐτῆς οὐδὲ τὰ κοσμήματα τὰ ὁποῖα φορεῖ, ἀλλ' ἡ λευκότης αὐτῆς.

— Λάβετε τὴν τοῦλάχιστον, εἶπεν ἡ χήρα καγχάζουσα καὶ ὀδηγησάτέ με εἰς τὴν ἀμαξάν μου. Θὰ ἦτον ὑπερβολικὴ ἡ καλωσύνη σας ἂν μὲ συνοδεύετε εἰς τὸ θέατρον. Ὑπάρχει διὰ σας θέσις εἰς τὸ θεωρεῖόν μου· κάμετέ μου τὴν τιμὴν νὰ δεχθῆτε.

Ὁ δούξ προσέψαυσεν αὐθις δὲ τῶν χειλέων του τὴν χεῖρα ταύτην καὶ ὠδήγησε φιλοφρόνως τὴν κυρίαν Κροῦμπ διὰ τῆς στενῆς κλίμακος εἰς τὴν ἀμαξάν της.

Δ

Ὁ μεσημβρινὸς ἥλιος λάμπει ἐπὶ τοῦ παραδείσου τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου. Οἱ διάδρομοι εἶνε πλήρεις περιπατητῶν. Ὁμιλος ἀνδρῶν διαφόρου

ἡλικίας θερμαίνονται ὡς σαῦραι εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ εὐεργετικοῦ ἄστρου. Ἄλλοι εὐρίσκοντες ἀνυπόφορον τὴν θερμότητα, ζητοῦσι σιάν ὑπὸ τὰ δένδρα.

Ἡ γλώσσα ἦν ὀμιλοῦσι δὲν ἐννοεῖται ὑπὸ τοῦ πλήθους· εἶνε Γάλλοι μεταναστάται. Τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν ἐμφαίνει θλίψιν, ἀλλ' οὐχὶ ἀποθάρρυνσιν· ἐνδύμα φέρουσι τὸ τῆς ἐποχῆς—πίλους μεγάλους γωνιώδεις, φενάκας πετασμένας καὶ εἰς οὐρὰν ἀποληγούσας, ἐπενδύτας κεντητοὺς μὲ μακρὰ κράσπεδα, μετὰξίνα περιπόδια, καὶ πέδιλα μετὰ πορπῶν. Ἡ ἐνδυμασία των εἶνε, ὅμοιο! τετριμμένη, ἀλλὰ τὴν φέρουσιν μετ' ἄκρας ἀξιοπρεπείας. Οἱ πλείστοι αὐτῶν εἶνε γέροντες καὶ ἀνάπηροι, καὶ φέρουσιν ἐπὶ τῆς μορφῆς των καὶ ἐφ' ὄλου των τοῦ ἐξωτερικοῦ τὰ ἔχνη μακρῶν δεινοπαθημάτων. Τὸν ταμβάκον αὐτῶν λαμβάνουσι φειδωλῶς ἀπὸ κασιτερίνων ταμβακοθηκῶν ἢ καὶ ἀπὸ χαρτίνων χωνίων, διότι αἱ πολυτίμοι ταμβακοθήκαι, τὰ παλαιὰ οἰκογενειακὰ κειμήλια, ἐπωλήθησαν πρὸς ἀγορὰν ἄρτου. Ἐκ τῆς ζωηρότατης συνδιαλέξεως αὐτῶν εὐχερῶς εἰσάξει τις ὅτι περὶ λίαν ἐνδιαφέροντος αὐτοῖς θέματος συνδιαλέγονται· ὀμιλοῦσι περὶ τῆς πατρίδος των, τῶν βασάνων των, τῶν ἐλπίδων των, ναί, τῶν ἐλπίδων των, αἵτινες εἶχον τότε ἀναπτρωθῆ ὑπὸ μεγάλης παρασκευαζομένης ἐπιχειρήσεως.

— Εἰδήσεις προερχόμεναι ἀπὸ βεβαίαν πηγὴν, εἶπεν εἰς αὐτῶν εἰς τὸν γείτονά του, μὲ πληροφοροῦν ὅτι σχεδιάζεται νέα ἀπόπειρα. Ὁ Πουζζαί ἐνεργεῖ δραστηρίως.

— Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ ἐπιτύχῃ, ἐψιθύρισεν ὁ ἕτερος.

— Ἡ Βανδαία θὰ ἐξεγερθῇ ἐκ νέου, ὁ Πιτ μᾶς ὑπόσχεται βοήθειαν καὶ ὁ ἀγγλικὸς στόλος θὰ εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν μας. Ἡ ἀπόβασις θὰ γείνη εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βοστανῆς· ὑπάρχει ἐκεῖ, ὡς λέγουν, στρατὸς ἐξ ἑκατῶν ἀνδρῶν ἑτοιμος, ἔχων πολεμοφόδια διὰ πολλὴν περισσοτέρους ἀνδρας. Χρήματα δὲν θὰ λείψουν· ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην ἀρχηγῶν. Ἐγὼ ἐδῶ κατάλογον ἐκείνων οὓς σκέπτονται νὰ θέσουν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κινήματος. Τί γίνεται ὁ μαρκήσιος Ῥοστάνζ;

— Παραδίδει μαθήματα δπλαστικής.

— Ποῦ εἶνε ὁ ἱππότης Ἀλβινιάκ;

— Αὐτὸς ἐγένεον ἐπιστάτης ἐνὸς Ἀγγλοῦ μιλόρδου. Ὅπως εἰξεύρετε, οἱ πλείστοι τῶν συμπατριωτῶν μας κερδίζουσι τὸν ἄρτον των μὲ παντὸς εἶδους ἐντιμα ἐπαγγέλματα. Ἐλαστος θέτει πρὸς τοῦτο εἰς ἐνέργειαν τὰ πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα ἔχει.

Πλείστον εὐγενῶν ὀνόματα ἀπληρημάθησαν ἐπανειλημμένως. Ὁ εἰς ἐδίδασκε γλώσσας, ὁ ἕτερος παρέδιδε μαθήματα κιθάρας ἢ βαρβίτου, ὁ τρίτος ἐκέρδαινε σπουδαίως εἰς τὸ ἐμπόριον, διότι εἶχεν ἐφεύρει νέον εἶδος βαφῆς ὑποδημάτων, ἢ ὁποῖα ἐπετύγγανε θουμάσια.

— Καὶ ὁ δούξ Μοντινιάκ ;

— Ὡ! αὐτός, ἀπεκρίνατο γελῶν, νυμφεύεται, ὡς διαβεβαιούν, μίαν πλουσιωτάτην χήραν. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν πιθανότης νὰ εἶνε ἀπὸ τοὺς ἰδι-
κούς μας.

— Ὁ δούξ Μοντινιάκ δὲν εἶνε αὐτός ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται τώρα εἰς τὸν κήπον ;

— Ναί· ἀλλὰ ποῖος εἶνε ὁ μετ' αὐτοῦ νέος ;

— Ὁ ὑποκόμης Σαιν-Ζερῆ. Εἶνε ὁ μνηστήρ τῆς δεσποινίδος Ἑλένης Βιράκ. Ἄλλ' εἶνε ἐντε-
λῶς ἀδύνατον νὰ γείνη ὁ γάμος των εἰς τὰς δυ-
στυχεῖς ταύτας περιστάσεις. Ὁ ὑποκόμης μόλις
καὶ μετὰ βίας κερδίζει τὰ πρὸς τὸ ζῆν διδάσκων,
τὴν γαλλικὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστη-
μίου τῆς Ὁξωνίας. Λέγουν ὅτι ἡ δεσποινὶς Βιράκ
θὰ γείνη καλογραῖα. Ἐμβῆκε μάλιστα ἀπὸ τώρα
εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος.

— Δὲν εἶνε συγγενὴς τοῦ Μοντινιάκ ;

— Ναί, εἶνε ἀνεψιά του.

Ε'

Ὁ δούξ Μοντινιάκ προῦχώρει, σπληνίζομενος
ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ὑποκόμης, εὐειδούς νεα-
νίου, εὐσταθοῦς καὶ γενναίου, φέροντος ἐπὶ τῶν
χαρακτηριστικῶν του πᾶσαν τὴν εὐγενῆ ὑπερη-
φάνειαν τοῦ γένους του. Διηυθύνθησαν πρὸς τὸ
ἴδιον θαμιζόμενον μέρος τοῦ κήπου.

— Λοιπὸν, κύριε δούξ, τὴν εἶδατε ;

— Τὴν εἶδον, ἀγαπητέ μοι Γάστων, καὶ μοὶ
ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τὴν ἐπανιδῶ καὶ πάλιν. Ὑπο-
φέρει σκληρῶς. Τὰ δάκρυά της κατέβρεξαν τὸ
πρόσωπόν μου ἐν ᾧ τὴν ἐνηγκαλιζόμην. Τί θλι-
βερώτερον τῆς ἀγωνίας τῆς νεαρᾶς ταύτης κόρης!
Τί θυσία νὰ γείνη καλογραῖα τόσοσιν νέα καὶ τό-
σον ὠραία !

— Καὶ τόσοσιν ἀγαπωμένη, εἶπεν ὁ ὑποκόμης,
διότι εἰξέυρετε πόσον τὴν ἀγαπῶ !

— Ἦθελον νὰ ἠδυνάμην νὰ σᾶς παρηγορή-
σω, ἀγαπητέ μοι Γάστων, ἀλλ' ὑπάρχουν θλίψεις
ἀπαρηγόρητοι, καὶ ἐννοῶ τὸ μέγεθος τῆς ἰδικῆς
σας. Ἔχετε θάρρος ! Ἡ Ἑλένη ἀπὸ ἀλλαγῆς τῆς
πικρίας τῆς ἀθλίας μας ὑπάρξεως· ἐξέλεξεν ἕως
τὴν καλλιτέραν μερίδα. Αἱ καλογραῖαι δεικνύου-
σιν μερίστην ἀγαθότητα πρὸς αὐτήν. Καὶ ἐν
τούτοις τί πεπρωμένον ! νὰ διέλθῃ τὸν βίον της
ὄπισθεν τῶν τοίχων ἐνὸς μοναστηρίου. νὰ προ-
σεύχηται ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ ἐσπέρας, νὰ ἀπαρηνηθῇ
ὅλας τὰς ἀπολαύσεις ! τόση νεότης, τόση καλλο-
νὴ, τόση χάρις καὶ πνεῦμα νὰ ταφοῦν διὰ παν-
τός ! Ἡ καρδιά μου, μόνον νὰ τὸ συλλογισθῶ,
σπικράσεται, διότι εἰξέυρετε ὅτι καὶ ἐγὼ τὴν ἀ-
γαπῶ τὴν Ἑλένην !

Ὁ ὑποκόμης ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του διὰ
τῶν χειρῶν του, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστεί-
λῃ ἕνα λυγμόν !

— Φίλε μου, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον, δὲν βλέ-
πω καμμίαν θερραπίαν· ἡ Ἑλένη εἶνε πτωχή.

Οἱ Βιράκ ἀπώλεσαν τὰ πάντα εἰς τὴν ἐπανά-
στασιν, ἡ δὲ ἰδικὴ σας περιουσία ὅπως καὶ ἡ ἰ-
δικὴ μου κατεστράφησαν ἐντελῶς. Τί εἶνε αἱ ἀ-
τομικαὶ μας δυστυχίαι παραβαλλόμεναι πρὸς
τὰς συμφορὰς τῆς προσφιλοῦς μας Γαλλίας ; Ἄν
τοῦλάχιστον, μᾶς ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἐλπί-
ζωμεν ! ἀλλὰ δὲν διακρίνω οὐδὲ ἐλάχιστην αἰ-
θρίαν ἐν μέσῳ τὴς καταταγίδος.

— Ἐγὼ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἀπελπίσιαν μό-
νον διαβλέπω.

— Νομίζετε ὅτι εἴθε ὁ μόνος ὅστις ἠγαπήσα-
τε καὶ ὑπεφέρατε ; Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἠγάπησα καὶ
ὑπέφερα καὶ ὅμως ζῶ εἰσέτι. Πρέπει νὰ εἴμεθα
φιλόσοφοι. Τίς ἤξεύρει μεθ' ὅλα ταῦτα τί μᾶς ἐ-
πιφυλάττει τὸ μέλλον ;

— Τὸ ἰδικόν μου εἶνε διαγεγραμμένον !

— Τί σκοπεύετε, ἀγαπητέ μοι Γάστων ;

— Νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν παρασκευαζομένην
ἐκστρατείαν. Ὁ Πουίζαι μοὶ ὑπεσχέθη νὰ μὲ κά-
μῃ διοικητὴν ἐνὸς τάγματος. Οἱ Ἄγγλοι ἀπο-
δίδουσι τὴν ἐλευθερίαν των εἰς τοὺς αἰχμαλώτους·
οὗτοι δὲ συνεννοῦνται μεθ' ἡμῶν κατὰ τῆς δη-
μοκρατίας. Οἱ Σουάροι θὰ εἶνε μαζῆ μας. Ἐλ-
πίζομεν νὰ ἐκστρατεύσωμεν μετὰ πεντήκοντα χι-
λιάδας ἄνδρας.

— Δὲν ἔχω, οἶμοι ! τὴν αὐτὴν ἐμπιστοσύνην
τὴν ὁποίαν ἔχετε σεις. Μὴν ἐμπιστεύσθε εἰς τοὺς
αἰχμαλώτους. . . θὰ ὑποσχεθοῦν τὰ πάντα ὅπως
ἐπιστρέψουν εἰς Γαλλίαν, ἀλλ' εἰς πρώτην εὐκαι-
ρίαν θὰ σᾶς στρέψουν τὰ νῶτα. Ἐσκέφθητε, εἶπεν
ὁ δούξ, τὰς συνεπείας τῆς ἀποτυχίας ;

— Εἶνε ὁ θάνατος, τὸ εἰξέυρω. Εἴμεθα μετα-
νάσται καὶ συνεπῶς ἐκτὸς νόμου. Εἰξέυρω πῶς ν'
ἀποθάνω.

— Καὶ ἡ Ἑλένη ;

Ἐγένετο σιγὴ βραχεῖα. Ὁ νεανίας τεταπει-
νωμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐσκέπτετο βαθέ-
ως. Ὁ δούξ ἀνεσκάλευε τὴν ψάμμον διὰ τῆς
ράβδου του.

— Πηγαίνομεν εἰς τὸ μοναστήριον ; εἶπεν αἴ-
φνης καὶ σχεδὸν εὐθύμως. Εἴμποροῦμεν νὰ ὑπά-
γωμεν πεζοί, ἐκτὸς ἂν ἔχομεν καὶ οἱ δύο μας
ὅσον ποσὸν ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐνοικιάσωμεν ἄ-
μαξαν.

Γ'

Ἡ ἔλευσις τῶν δύο εὐπατριδῶν συνετάραξε
τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἄλλ' ὁ δούξ,
ὡς κηδεμὼν καὶ ἀνάδοχος τῆς δεσποινίδος Βι-
ράκ, εἶχε προνόμια.

— Φέρω μετ' ἐμοῦ ἕνα πιστὸν φίλον τῆς οἰ-
κογενείας Βιράκ.

Ὁ ὑποκόμης Σαιν-Ζερῆ ὑπηρέτησεν ἄλλοτε εἰς
τὸ σύνταγμα τοῦ Μαρκεσίου δὲ Βιράκ, ἐπολέμη-
σε καὶ ἐπληρώθη εἰς τὸ πλευρόν του.

Τοῦτο ἐλέχθη πρὸς καθισύχασιν σεβασμίας
τινὸς καλογραῖας, ἥτις παρετήρησε μετὰ τινος
δυσπιστίας τὸν ὠραῖον νεανίαν.

Ἡ Ἑλένη ἐφάνη πρὸς αὐτὸν ὠραιότερα ἴσως ὑπὸ τὴν στολὴν ἐκείνην τῆς δοκίμου ἢ ἂν ἐφόρει πολυτελῆ ἀναβολὴν. Βόστρυχοί τινες τῆς ζανθῆς τῆς κόμης διεξέφευγον ὑπὸ τὸν κεφαλόδεσμόν της. Δυστυχῆς κόμη, προωρισμένη νὰ καταπέσῃ μετ' ὀλίγον ὑπὸ τὸν σίδηρον τῆς θυσίας!

Ἄμα ὡς εἶδε τὸν Γάστονα, αἱ παρειαὶ αὐτῆς ἐγένοντο περιπόρφυροι καὶ μόλις κατάρθρωσε νὰ καταστείλῃ κραυγὴν χαρᾶς.

— Ἀγαπητὴ μου Ἑλένη, εἶπεν ὁ δοῦξ, ἀφ' οὗ ἡσπᾶθη τὸ μέτωπόν της, σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβῃτε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐπὶ πέντε λεπτά θὰ παρατηρῶ εἰς τὸν κήπον.

Εἰς ἀμφοτέρους αἱ στιγμαὶ αὐταὶ ἐφάνησαν θελκτικαί. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ὠμίλησαν ὅσον καὶ τὰ χεῖλη των.

— Τὰ πέντε λεπτά παρήλθον, εἶπε τέλος ὁ δοῦξ· δέκα μάλιστα παρήλθον. Γάστων καιρὸς ν' ἀναχωρήσωμεν,

Εἶτα πλησιάσας πρὸς τὴν Ἑλένην ἐψιθύρισε εἰς τὸ οὖς αὐτῆς μίαν μόνην λέξιν. — Ἐλπίζε.

Ζ'

— Γάστων, εἶπεν ὁ δοῦξ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των εἰς τὴν πόλιν, ἡ Ἑλένη δὲν πρόπει νὰ γείνη καλογραῖα. Δὲν θὰ ὑπάγῃ εἰς Γαλλίαν.

Ὁ Σαῖν-Ζεσὴ ἠτένισεν ἔκπληκτος τὸν δοῦκα.

— Καὶ ἡ τιμὴ μου; ἠρώτησεν ἀγωνιωδῶς.

— ὦ! μὴ σὲ μέλη, εἶπεν ὁ δοῦξ, ἀναλαμβάνω ἐγὼ νὰ σοὶ εὖρω ἀντικαταστάτην. Θὰ νυμφευθῆς τὴν Ἑλένην, καὶ ἐπιφορτίζομαι ἐγὼ νὰ τὴν προικίσω. Δὲν ἐννοεῖς; . . . Τί ἀνάγκην ἔχεις νὰ ἐννοήσῃς ὅπως γείνης εὐτυχῆς; Μὴ μ' ἐρωτᾷς. Μόνον ὅταν ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ὅπου θὰ με συνοδεύσῃς, θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ ὑπάγῃς ἐκ μέρους μου μίαν ἐπιστολὴν πρὸς κυρίαν τινὰ κατοικοῦσαν εἰς τὴν Πλατεῖαν Βλουμβούραη.

Μείνας μόνος ἐν τῷ ὑπερώφῳ του ὁ δοῦξ ἐρριψε βλέμμα περὶ ἑαυτὸν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης, τετραδίον μουσικῆς ἐκαλύπτετο ὑπὸ φύλλων χαρτίου.

— Ἄ, τοῦ λοιποῦ ὁ κύριος Κέλλαῦ πρόπει νὰ εὖρῃ ἄλλον ἀντιγραφέα, εἶπε καθ' ἑαυτὸν. μείδιων.

Εἶτα δὲ μετὰ μακρὰν ὄνειροπόλησιν ἔλαβεν ἐπανειλημμένους δύο δραγμαῖδας ταμβάκου.

— Ὁ κύβος ἐρίφθη. Θὰ εἶπουν ἴσως ὅτι εἶμαι ξαναωραμένος, ἀλλὰ θὰ καταστήσω δύο ὑπάρξεις εὐτυχεῖς· εἶνε ἀρκετὸν τοῦτο.

Η'

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ χήρα τοῦ ἄλλοτε δημάρχου Κροῦμπ ἐγένετο δούκισσα Μοντινιακ.

Ὁ γάμος ἐτελέσθη λίαν προῖ καὶ ἐν στενοτάτῳ κύκλῳ. Μετανάσται τινὲς ἐπίσημοι προσκληθέντες ἠδυνήθησαν νὰ θαυμάσωσι τὸ κάλλος τῆς

νεονύμφου, τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτῆς παράστημα καὶ τὴν πολυτελῆ τῆς ἐνδυμασίαν. Ὁ δοῦξ ἐνδυμα κυανοῦν φορῶν πλουσιῶς κεντημένον ἐφάνετο κατὰ εἴκοσιν ἔτη νεώτερος.

Τὸ εὐδαίμον ζεῦγος ἀπῆλθε τοῦ Λονδίνου καὶ μετέβη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κροῦμπ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ταμέσως κτισθεῖσαν οἰκίαν.

Ἡ οἰκία αὕτη ἦτο λίαν εὐάρεστος διακονῆ, καίτοι οἱ λεπτὴν ἔχοντες τὴν καλλαισθησίαν θὰ ἔκρινον πεπαλαιωμένον ὀλίγον τὸν ῥυθμὸν της. Περὶ αὐτὴν ὑπῆρχον σπιλάκες καὶ πύξοι, ἰδιοτρόπως περιεκκομμένοι, δένδροστοιχίαι σκολιαὶ, πίδακες καὶ λίμναι μικροσκοπικαὶ περιέχουσαι ἰχθύς. Μολύβδινοι θεοὶ καὶ θεαὶ ἀνυψοῦντο τῆδε κακεῖσε ἐπὶ λιθίνων ὑποβάθρων, ἐν ᾧ ἐν τινι γωνίᾳ ἀνηγείρετο ναὸς ἐλληνικὸς, ὅστις πράγματι ἦτο σκιάς ἐν ἧ ὁ μακαρίτης Κροῦμπ συνείθισε ν' ἀποσύρηται ὅπως καπνίζῃ τὴν ἐσπερινὴν του πίπταν, καὶ θεωρῇ τὸ πῆριξ τοπέιον, πίνων ἅμα τὴν φιάλην τοῦ οἴνου του. Ὁ δοῦξ Μοντινιακ συγκρίνων τὴν οἰκίαν ταύτην πρὸς τὸ πενιχρὸν καὶ ὑπόστεγόν του δῶμα συνεπέραναν ὅτι οὐδὲως ἐζημιώθη.

Εἶχεν ἐπέλθει ἡ ἐσπέρα. Ἐλαφρὰ καὶ μυρόεσσα αὖρα διέχεε πῆριξ εὐάρεστον δρόσον. Ὁ δοῦξ ἐβάδιζε μετὰ τῆς συζύγου του ἐν τῷ κήπῳ.

— Ἀγαπητὴ μου φίλη, εἶπεν ὁ δοῦξ διὰ τὸν γαληνίου, ἀλλ' ἀπόφασιν στερορὰν ἐμφαίνοντος, θὰ σᾶς ἐκμυστηρευθῶ πρότερον, διότι ἐδίσταζον νὰ καταστρέψω τὸ θέλημα τὸν τόσον ὠραίας ἡμέρας διὰ κακῶν εἰδήσεων· ἀλλὰ σήμερον τὴν προῖαν ἔλαβον ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι μὲ βιάζουσι, αἱ ὁποῖαι, εἰμπορῶ νὰ εἶπω, μὲ ὑποχρεοῦσι νὰ ἐπιστρέψω εἰς Γαλλίαν.

— Ἐνόμιζον ὅτι ἡ Γαλλία δὲν εἶνε ἀσφαλὴς τόπος τὴν στιγμὴν ταύτην, εἶπεν ἡ νέα δούκισσα.

Ἦτο ἐντελῶς ἀδαῆς τῆς πολιτικῆς, καίτοι δ' ἀορίστως μαθοῦσα τὰς πέραν τοῦ πορθμοῦ ταραχὰς ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως, πολὺ ὀλίγον ἀνυσύχει διὰ τὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης.

— Θὰ ἐπιβῶ ἐπὶ ἀγγλικοῦ πλοίου, εἶπεν ὁ δοῦξ, καὶ θὰ ὑπάρχῃ ἀγγλικὸς στρατὸς ἐπὶ τοῦ πλοίου.

— Τοῦτο διαφέρει.

— Πηγαίνω εἰς Βρετάνην, ὅπου εἶνε, δηλαδὴ ὅπου ἦσαν, αἱ γαίαι μου. Θὰ εἶμαι ἐν μέσῳ φίλων. Πολλοὶ Γάλλοι εὐπατρίδαι θὰ λάβωσι μέρος εἰς ταύτην τὴν . . . ἐκδρομὴν.

Ὀλίγον ἔλειψε νὰ εἶπῃ ἐκστρατείας, ἀλλὰ δὲν ἐξεστόμισε τὴν βαρεῖαν λέξιν νομίσας ὅτι θὰ ἐνέβαλλεν εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν τὴν δούκισσαν.

— Πηγαίνετε νὰ ἐπιθεωρήσῃτε τὰς ὑποθέσεις σας;

— Ναί, μεταξὺ ἄλλων, πηγαίνω καὶ διὰ τοῦτο.

— Καὶ θὰ μοῦ ἐπιστρέψετε σώος καὶ υἱὸς, ἀγαπητέ μου δούξ;

— Βεβαίως, ἂν δυναθῶ. Ὁ Θεὸς μετ' ὑμῶν, ἀγαπητή μου σύζυγε! προσεῖπεν ἀσπαζόμενος αὐτὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου.

Ἄλλ' αὕτη βαθέως συγκεκλιμένη

— Κύριε δούξ, εἶπεν, εἶμαι γυνὴ ἀμαθὴς καὶ χυδαία, ὅπως διόλου ἀναξία, τὸ εἰσεύρω, νὰ γείνω σύζυγός σας. Διὰ τὸν δὲν ἐγνωρίσθημεν ταχύτερον; Αἰσθάνομαι ὅτι θὰ σὰς ἐλάτρευον. Καί... σὰς τὸ λέγω... σὰς ἀγαπῶ ἤδη.

— Ἀγαπητή μου εἶνε προτιμότερον ν' ἀναχωρήσω. Ἄν ἔμενον ἴσως θὰ μὲ εὐρίσκετε ἀνάξιον τῆς ἀγάπης σας.

Τότε μετὰ τρυφερότητος πλήρους σοβαρότητος ἠσπάσθη αὐτὴν ἐπὶ τῶν χειλέων.

Ἡ δούκισσα ἐλύθη εἰς δάκρυα.

Θ'

Μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κιβερόν, ἧς πασίγνωστος εἶνε ἡ ὀλεθρία ἔκβασις.

Ὁ δούξ Μοντινάκ ἔπεσε γενναίως μὲ τὸ ξίφος εἰς τὴν χεῖρα.

Κατὰ τοῦτο ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος πλείστων ἄλλων μεταναστῶν, οἵτινες αἰχμαλωτισθέντες ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Χδς, καὶ θεωρηθέντες ἐκτὸς νόμου ἐτουφεκίσθησαν ἀμειλίκτως.

Τὸ γεγονός τοῦτο προὔξηνσε γενικὸν πένθος ἐν Ἀγγλίᾳ· ἀλλ' οὐδεὶς ἠσθάνθη αὐτὸ ζωηρότερον τῆς δουκίσσης Μοντινάκ. Ἐθρήνησε θερμῶς τὸν σύζυγόν της, καὶ δὲν ἠθέλησε ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν διὰ τρίτου, ἀπερωθεῖσα ὀλοκλήρως εἰς τὸν ὑποκείμενα Σκίν-Ζερῆ καὶ τὴν Ἑλένην Βιράκ, πρὸς οὓς ἄλλως τε ὁ δούξ ἐκληροδότησε διὰ διαθήκης τὰς ἑκατὸν χιλιάδας λιρῶν, ἃς εἶχε χορηγήσει αὐτῷ ἡ γενναιοδωρία τῆς συζύγου του.

[Μετάρρασις].

Α. Π. Κ.

ΓΑΛΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ἡ γαλλικὴ μυθιστοριογραφία ὀφείλει τὴν τεράστιον αὐτῆς δημοτικότητα εἰς τὴν ἐφημερίδα «Αἰῶνα», συστάσαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1836. Τότε πρῶτον μία τῶν σπουδαιοτέρων πολιτικῶν ἐφημερίδων ὡμολόγησεν ὅτι πρῶτιστον ἐλατήριον τῆς ἐπιτυχίας της ὑπῆρξεν ἡ μυθιστοριογραφία. Τὴν διεύθυνσιν τοῦ «Αἰῶνος» εἶχον ἀντάθει δύο πάντῃ ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων συντάκται, ὧν ὁ μὲν ἐπεμελεῖτο τοῦ πολιτικοῦ μέρους, ὁ δὲ τοῦ φιλολογικοῦ. Ἡ τῆς ἐργασίας διχοτομία ἀπέβη λίαν ἐπικερδή. Μυριάδες Γάλλων, ἀποστεργόντων τὰς πολιτικάς τοῦ «Αἰῶνος» ἀρχὰς, ἀνεγίνωσκον ἀπλήστως τὴν ἐφημερίδα ταύτην ἕνεκα τῶν ἐπιχαρίτων ἐπιφυλλίδων της. Ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τὰ πλείστα τῶν γαλλικῶν μυθιστορημάτων ἐδημοσιεύοντο πρῶτον ἐν ταῖς μεγάλαις ἐφημερίσιν. Ἐντεῦθεν ὅμως δὲν ἔπεται, ὅτι ἐκαθάρθη ἡ ὑψώθη ἡ ἀξία τῆς μυθιστοριογραφίας. Ἡ

φιλολογικὴ καὶ ἡ αἰσθητικὴ κρίσις τῶν ἀναγινωσκόντων ἐφημερίδας εἶναι τοσοῦτον πολυειδής, ὥστε ὁ συγγραφεὺς ἐκὼν ἄκων συγκαταβαίνει εἰς παραχωρήσεις, αἵτινες παραπολὺ ἐξευτελίζουσι τὸ προῖν τῆς φαντασίας του, ὅταν ἐκδοθῇ οὐχὶ πλέον ἐν ἐπιφυλλίσιν, ἀλλ' ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει. Ἡ παρακμὴ τῆς ἐφημεριδογραφικῆς μυθιστοριογραφίας ἐν Γαλλίᾳ χρονολογεῖται ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ τραπεζίτης Δελαμάρ, ἰδιοκτῆτης ἅμα καὶ διεθυντῆς τῆς «Πατρίδος», ἔγραψε τῇ ἐταιρίᾳ τῶν συγγραφέων τὸδε τὸ δελτίον· «Στείλατέ μοι μυθιστοριογράφους, ἀλλ' οὐχὶ μεγαλοφρεῖς· μοὶ ἀρκουσι λόγοι κομπώδεις καὶ ἀπροσδόκητοι καταπλήξεις». Παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἀναγνώστων ὁ συγγραφεὺς θαυμάζεται δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι περιέπεσαν εἰς ἀμαρτήματα. Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία, ἐπὶ τὴν φιλολογίαν ἐφαρμοζομένη, οὐδέποτε ἐνεργεῖ καλῶς καὶ λυσιτελῶς. Πᾶν καλλιτέγνημα ἀπαιτεῖ τὴν κρίσιν τῶν ἐπαϊόντων, ἧτοι ἐπισταμένων καὶ ἀρροδίων διαιτητῶν. Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν «Αἰῶνα».

Τὴν μεγάλην δύναμιν τοῦ φύλλου τούτου μαρτυρεῖ τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον· Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἦτο πρωθυπουργὸς ὁ Θιέρς· ἐργάζετο δὲ μιᾶ τῶν ἡμερῶν μετὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου ἐν Νεϋλύ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς συνδιασκέψεως ὁ βασιλεὺς εἶπε· «Θέλετε νὰ ἀριστήγητε μετ' ἐμοῦ; μετὰ τὸ γεῦμα δυνάμεθα πάλιν νὰ ἀναλάβωμεν τὴν ἐργασίαν». — «Εὐχαρισῶ, Μεγαλειότατε, ἀλλ' ἡ σύμβιός μου μὲ περιμένει ἐν Παρισίοις». — «Δὲν πειράζει, ἀπεκρίνατο ὁ Λουδοβίκος· ἐγὼ στέλλω ἄνθρωπον νὰ εἴπῃ τῇ κυρίᾳ Θιέρς, ὅτι ἀριστᾶτε παρ' ἐμοί». — «Ἡ Ὑμ. Μεγαλειότης μὲ φέρε εἰς ἀμνησίαν» σήμερον περιμένω ξένους». — «Ἄλλ' οἱ ξένοι καὶ οἰκιδῆποτε ἄλλοι θὰ νοήσωσιν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καταβῆτε εἰς Παρισίους, διότι κωλύεσθε ὑπὸ δημοσίων υποθέσεων». — «Μεγαλειότατε, ὀφείλω νὰ ἀνακοινώσω Ὑμῖν, ὅτι ἐτάξασα εἰς γεῦμα τὴν διεθυντὴν τοῦ «Αἰῶνος» κ. Σχυβόλ». — «Τὸν κ. Σχυβόλ! τότε ἀλλάσσει τὸ πρόχμα· δὲν τολμῶ νὰ κρατήσω τὸν ὑπουργόν μου». Ὁ δὲ πρωθυπουργὸς ἔστρεψε τῷ βασιλεῖ τὰ νῶτα, ὅπως συναριστήσῃ τῷ Σχυβόλ.

Τὴν ἕξαιλον φήμην του χροσωστῆ ὁ Ἀλέξανδρος Δυμάς εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας τοῦ «Αἰῶνος». Τὰ πρῶτα ὅμως αὐτοῦ μυθιστορήματα ἀπεδείχθησαν τοσοῦτον ὑδαρῆ καὶ ἀνούσια, ὥστε τὸ δημόσιον τὰ ἀπεδοκίμασεν. Ἡ λαμπρὰ αὐτοῦ περιόδος ἤρξατο ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «πλοίαρχου Παύλου» καὶ προέβη εἰς τὴν ἀκμὴν διὰ τῶν «τριῶν σωματοφυλάκων». Ὁ Δυμάς ἦτο πάντοτε πέννης, εἰ καὶ ἀπελάμβανεν ἀδράν ἀμοιβῆν, ἐν φράγκον δηλονότι ἀντὶ ἐκάστης γραμμῆς· ἐκάστη δὲ γραμμὴ συνέκειτο πολλάκις ἐκ πέντε ἢ ἐξ ἑπτάων—καὶ, οὐχί. Ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ «Αἰῶνος» ὑπῆρχε προσδύτης ἀνὴρ, οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἔχων ἢ